

**Program Działania Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku
od 1 kwietnia 2023 r. do 31 marca 2028 r.**

oprac. Piotr Nowakowski

I. OGÓLNY OPIS DZIAŁALNOŚCI:

Podstawowym statutowym celem muzeum jest gromadzenie zabytków. Aktualnie zbiory liczą 43 078 pozycji inwentarzowych (ok. 55 tys. obiektów). Według danych z lat 2018–2022, zbiory muzeum są poszerzane średnio o ok. 400 pozycji inwentarzowych rocznie z czego ponad połowę stanowią dary. Drugim podstawowym zadaniem jest konserwacja i digitalizacja zbiorów. Każdego roku poddaje się konserwacji od 200 do 400 obiektów, natomiast digitalizuje się ok. 800 muzealiów rocznie. Kolejnym zadaniem jest naukowe opracowywanie dziedzictwa materialnego oraz niematerialnego (publikacje i konferencje) oraz popularyzacja i edukacja. W tym zakresie organizuje się rocznie we własnych siedzibach od 10 do 14 wystaw czasowych. Każdego roku organizuje się średnio 20 imprez masowych, ok. 250-300 pokazów oraz zajęć interaktywnych w skansenie w Kłóbce oraz ok. 200-220 warsztatowych zajęć plastycznych i etnograficznych we Włocławku oraz Nieszawie. Każdego roku przeprowadza się ok. 50 lekcji i odczytów, organizuje dwa stałe konkursy plastyczne dla dzieci i młodzieży, 3-4 koncerty muzyki poważnej. Łącznie w przedsięwzięciach muzeum uczestniczy rocznie około 40 tys. osób. Muzeum prowadzi działalność wydawniczą i posiada własny periodyk naukowy „Rocznik muzealny”, wydaje drukiem średnio 6-7 publikacji rocznie.

Pod względem infrastruktury Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej jest największą instytucją kultury w województwie – posiada 6 oddziałów w 3 miejscowościach – we Włocławku: Gmach Główny MZKiD, Muzeum Historii Włocławka, Muzeum Etnograficzne, Zbiory Sztuki MZKiD oraz oddziały zamiejscowe: Muzeum Stanisława Noakowskiego w Nieszawie a także Kujawsko-Dobrzyński Park Etnograficzny w Kłóbce. Muzeum jest właścicielem i administratorem 9 budowli wpisanych do rejestru zabytków (dwie barokowe kamienice we Włocławku, dwór w Kłóbce, spichlerz dworski w Kłóbce, dom Noakowskiego w Nieszawie, gmach główny muzeum we Włocławku, trzy zabytkowe spichrze we Włocławku). Do rejestru zabytków wpisany jest także park dworski w Kłóbce. Ponadto na terenie skansenu w Kłóbce znajduje się 13 zabytkowych budowli drewnianych oraz 7 murowanych. Dodatkowo muzeum posiada 5 kompleksów nowych budynków o różnych funkcjach. Ogółem muzeum posiada na swoim utrzymaniu 16 hektarów gruntów i działek.

Muzeum prowadzi działalność statutową w oparciu o następujące działy merytoryczne i pracownie: Dział Etnograficzny (2,5 etatu), Dział Sztuki (2,5 etatu), Dział Historyczny (2 etaty), Dział Archeologiczny (2 etaty), Dział Budownictwa Ludowego (1 osoba), Dział Fajansu (1 etat), Dział Numizmatyki, Medalierstwa i Metrologii Historycznej (1 etat), Inwentaryzator Zbiorów (1 etat), Pracownia Konserwatorska (3 etaty), Pracownia Digitalizacji i Dokumentacji Audiowizualnej (2 etaty), Dział Edukacji i Promocji (3 etaty), Biblioteka – centrum informacji naukowej (1 etat), Pracownia Plastyczna (1 etat). Ogółem muzeum posiada 72 etaty z czego działalność merytoryczną realizują 33 osoby. W godzinach zamknięcia muzeum poszczególne budynki są dozorowane jednoosobowo przez zewnętrzną firmę ochrony mienia.

II.

III. GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁAŃ MUZEUM

1. **Poszerzanie oferty upowszechnieniowej i edukacyjnej – organizacja nowych ekspozycji stałych** m.in. poprzez organizację nowej stałej wystawy artystycznej w gmachu Zbiorów Sztuki pn. „Kujawska Galeria Sztuki Polskiej XIX i początku XX wieku”. W części powierzchni ekspozycyjnej planuje się wyodrębnienie atelier – przestrzeni dostosowanej do prowadzenia warsztatów plastycznych, z których chętnie korzystają młodzi mieszkańcy Włocławka.

finansowanie: w ramach programu MKiDN z wkładem własnym muzeum, lub w wariantcie oszczędnym z środków własnych muzeum.

2. **Kontynuacja rozbudowy Kujawsko-Dobrzyńskiego Parku Etnograficznego w Kłóbce**, w celu zwiększenie walorów estetycznych i historycznych Kłóbki oraz rozszerzenie oferty turystycznej i edukacyjnej muzeum. W pierwszych latach objętych programem zakończone zostaną prace związane z rekonstrukcją młyna wodnego na rzece Lubieńce. Jego realizacja nie tylko zwiększy atrakcyjność ekspozycji skansenowskiej ale, dzięki rekonstrukcji sprawności mechanicznej młyna i odtworzeniu dawnego cyklu produkcyjnego, zostanie wzbogacona oferta edukacyjna muzeum (zadanie finansowane jest ze środków unijnych z udziałem środków z budżetu województwa). Zrealizowane zostaną również prace przy zagospodarowywaniu terenu - urządzenie cmentarza przy Kościele z Brzeźna (w ramach środków własnych muzeum).

Podjęte zostaną starania w celu pozyskania środków (ramach programu MKiDN lub innych zewnętrznych źródeł, z wkładem własnym muzeum lub/i WK-P) na translokację, rekonstrukcję i aranżację zagrody chłopa małorolnego małorolnego z ziemi dobrzyńskiej. Działanie to jest zgodne z realizacją pierwotnej koncepcji i programu Kujawsko-Dobrzyńskiego Parku Etnograficznego w Kłóbce (realizacja uzależniona od możliwości pozyskania środków).

W celu pełnego wykorzystania potencjału turystycznego skansenu w Kłóbce, który już teraz generuje około 60% zwiedzających muzeum, ważne jest dalsze jego dostosowywanie dla potrzeb ruchu turystycznego. Podjęte zostaną starania o pozyskanie środków w ramach dostępnych programów, z wkładem własnym muzeum lub/i WK-P na budowę zaplecza obsługi ruchu turystycznego (powstanie budynku recepcyjno-usługowego z kasą biletową, sklepem z pamiątkami regionalnymi oraz małą gastronomią).

3. **Poprawa warunków eksponowania, przechowywania i udostępniania zbiorów muzealnych.**

Ze względu na dynamicznie powiększające się zbiory muzealiów, planuje się kontynuację działań zapoczątkowanych w 2020 r. organizacją nowoczesnego magazynu zbiorów fajansu oraz realizowaną w 2022 r. modernizacją biblioteki. W kolejnych latach zostaną zrealizowane modernizacje przestrzeni magazynowych z polepszeniem dostępności do zasobów muzealnych w gmachu Zbiorów Sztuki (2023), Działu Archeologicznego (2024) oraz Działu Etnograficznego (2025-26). Jednocześnie będą na bieżąco poprawiane warunki udostępniania zbiorów przez modernizację systemów wystawienniczych z zastosowaniem przewodnictwa cyfrowego.

finansowanie: z środków własnych muzeum.

4. **Zwiększanie dostępności cyfrowej** – wzbogacenie zbiorów on-line o trójwymiarowe wizerunki zabytków oraz fotografię obrotową. Wprowadzenie do katalogu zbiorów dodatkowych funkcjonalności multimedialnych – dwuwymiarowych technik pomocniczych, m.in. takich jak dokumentacja gigapixelowa, techniki multispektralne. Wprowadzenie aplikacji wirtualnego przewodnictwa z kodami QR. Wdrożenie nowego programu bibliotecznego SOWA SQL Premium, który umożliwia m.in. udostępnianie katalogów w Internecie. Uzupełnianie bazy danych umożliwiającej czytelnikom nowoczesny dostęp do pełnej informacji na temat księgozbioru.

finansowanie: z środków własnych muzeum

5. **Zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami** – planuje się wyodrębnienie w Muzeum Etnograficznym sali edukacyjnej przyjaznej osobom niepełnosprawnym, wyposażonej w sprzęty, pomoce dydaktyczne i narzędzia umożliwiające prowadzenie warsztatów i lekcji muzealnych. finansowanie: z środków własnych muzeum oraz z dofinansowania PFRON
6. W zakresie szerszego udostępniania oferty muzeum istotne jest także dalsze angażowanie się w działalność lokalnych organizacji kulturalnych (GOK) i turystycznych (LOT) a w zakresie propagowania dziedzictwa niematerialnego rozwijanie współpracy ze wszystkimi lokalnymi podmiotami działającymi w tym obszarze (STL, LGD, KGW).

IV. PLANOWANE DZIAŁANIA W ZAKRESIE REALIZACJI ZADAŃ STATUTOWYCH

1. Gromadzenie zabytków i materiałów dokumentacyjnych.

- Poszerzanie istniejących zasobów muzealiów zgodnie z aktualnymi Programami polityki rozwoju i zakupów poszczególnych działów muzeum.
- Gromadzenie archiwaliów dotyczących przemysłu ceramicznego we Włocławku w ujęciu całościowym (lawinit włocławski, ceramika spółdzielni „Sztuka Kujawska oraz „Spółdzielnia Przyjaźń”). Prace te pozwolą szerzej ukazać Włocławek jako miasto - stolicę ceramiki w Polsce. Mają również na celu gromadzenie i opracowywanie bazy informacyjnej o artystach ceramikach - pracujących dla włocławskiej fabryki fajansu i pozostałych wytwórni.
- Gromadzenie zabytków z zakresu regionalnej kultury tradycyjnej oraz współcześnie funkcjonujących zjawisk kulturowych wyrastających z tradycji – dokumentacja obecnego stanu i monitorowanie zmian wybranych zagadnień z zakresu obrzędowości i plastyki obrzędowej (zapusty kujawskie), zdobnictwa (sypanie wzorów piaskiem) i zwyczajów kulinarnych.
- Poszerzanie zasobów pamiątek materialnego dziedzictwa związanego przede wszystkim z życiem gospodarczym i społecznym Włocławka na przestrzeni XIX i XX w. Powiększenie istniejących zbiorów i kolekcji, dokumentujących historię miasta, głównie w oparciu o dokumenty archiwalne, kartografię i ikonografię.

2. Katalogowanie i naukowe opracowywanie zbiorów.

- Przystosowanie zasobów archiwalnych do współczesnych standardów cyfrowych. Uporządkowanie materiałów archiwalnych oraz usprawnienie dostępu do danych nt. posiadanych zabytków, materiałów archiwalnych poprzez wykorzystanie systemów informatycznych; w ramach tego przygotowanie stanowiska do korzystania z ww. zasobów.
- Kontynuowanie prac zmierzających do jak najpełniejszego wykorzystania możliwości, jakie oferuje system muzealny MONA. Oprócz uzupełniania danych z dokumentacji papierowej, prace będą dotyczyły przede wszystkim nowej kategoryzacji zabytków w zakresie słów kluczowych (przypisanie jednego zabytku do kilku kategorii – do tej pory, ze względu na posługiwanie się przede wszystkim kartami papierowymi, przeszukiwanie zbiorów wiązało się z wieloma ograniczeniami) oraz uzupełniania wizerunków obiektów.
- Digitalizacja i cyfrowe ewidencjonowanie materiałów archiwalnych w celu ich ochrony (fotografie dokumentacyjne) i ułatwienia dostępu do zasobów archiwalnych (tworzenie prostego i przejrzystego cyfrowego wykazu archiwaliów wraz z tzw. wglądkami). Systematyczna digitalizacja negatywów celuloidowych i diapozytywów.
- Kontynuacja katalogowania i opracowania archiwalnych zasobów ikonograficznych znajdujących się na inwentarzu fotograficznym i varia. Zbiór obejmuje zdjęcia z okresu od końca XIX w. do połowy XX w., na których utrwalono widoki Włocławka, okolic miasta,

mieszkańców, instytucji i zakładów pracy, organizacji politycznych, społecznych oraz szerokiego spektrum wydarzeń.

3. Zabezpieczanie i konserwacja zbiorów.

Bieżąca konserwacja muzealiów w zakresie podstawowym będzie realizowana przez własną Pracownię Konserwatorską. Niezbędne jest przy tym ciągle inwestowanie w sprzęty i środki do konserwacji. W przypadku dużych przedsięwzięć konserwatorskich, jak dotychczas muzeum będzie ubiegać się o środki zewnętrzne, przede wszystkim z programu operacyjnego MKiDN.

4. Udostępnianie zbiorów

Oprócz dotychczasowych form udostępniania: organizacja wystaw, udostępnianie i użyczenia eksponatów, publikacje katalogów zbiorów oraz udzielanie o nich informacji do celów naukowo-badawczych i popularyzatorskich istotnym zadaniem w tym zakresie będzie udostępnianie coraz szerzej informacji o zbiorach w internecie poprzez sukcesywne rozbudowywanie, katalogu zbiorów online.

Udostępniane wystawy stałe:

1. Galeria portretu polskiego – gmach główny
2. Zabytkowy fajans włocławski – gmach główny
3. Kultura ludowa Kujaw i ziemi dobrzyńskiej przełomu XIX i XX wieku – Muzeum Etnograficzne
4. Malowane skrzynie z Kujaw i ziemi dobrzyńskiej – Muzeum Etnograficzne
5. Rzeźba ceramiczna Stanisława Zagajewskiego – Zbiory Sztuki
6. Życie i twórczości Stanisława Noakowskiego – Muzeum w Nieszawie
7. Ludwik Bauchard, nauczyciel St. Noakowskiego – życie i twórczość – Muzeum w Nieszawie
8. Ekspozycja skansenowska „Zagroda kujawska I” – KDPE w Kłóbce
9. Ekspozycja skansenowska „Zagroda kujawska II” – KDPE w Kłóbce
10. Ekspozycja skansenowska „Zagroda dobrzyńska” – KDPE w Kłóbce
11. Ekspozycja skansenowska „Przemysł wiejski” (garncarnia, kuźnia i wiatrak) – KDPE w Kłóbce
12. Dawna szkoła z Nowin – KDPE w Kłóbce
13. Karczma i mieszkanie żyda – KDPE w Kłóbce
14. Ekspozycja wewnątrz dworu Orpiszewskich – KDPE w Kłóbce (dwór)
15. Życie i twórczość Marii z Wodzińskich Orpiszewskiej – KDPE w Kłóbce (dwór)
16. Ekspozycja wewnątrz kościoła z Brzeźna – KDPE w Kłóbce
17. Historia Włocławka i regionu od pradziejów do PRL – Muzeum Historii Włocławka
18. Gospodarka i rolnictwo na dawnej wsi kujawskiej i dobrzyńskiej – KDPE w Kłóbce (spichlerz)

Nowe ekspozycje stałe:

2023 r.

„Kujawska Galeria Sztuki Polskiej XIX i początku XX wieku” – na ekspozycji zostaną zaprezentowane najcenniejsze dzieła sztuki polskiej znajdujące się w zbiorach muzeum we Włocławku. Trzon wystawy będą stanowiły dzieła artystów pochodzących lub działających na Kujawach, których twórczość jest nielicznie lub wcale nieprezentowana w innych polskich muzeach. Znajdą się na niej dzieła najwybitniejszych artystów związanych z Kujawami reprezentujących różne dziedziny plastyki m.in. F. Pęczarskiego (1804–1862), W. Brochockiego (1847–1923), W. Bębnowskiego (1865–1945), S. Noakowskiego (1867–1928) i A. Laszenki (1883–1944). Wystawa będzie przekrojową prezentacją historii sztuki polskiej od okresu romantyzmu do modernizmu. Wystawę uzupełnią pojedyncze dzieła J. Suchodolskiego, S. Mielżyńskiego, F. Streitla, K. Alchimowicza, J. i J. Kossaków, W. Podkowińskiego, L. Wyczółkowskiego, J. Malczewskiego, K. Laszczki i Z. Stryjeńskiej. Miejsce: gmach Zbiorów Sztuki we Włocławku.

2024 r.

Urządzenie i udostępnienie stałej ekspozycji wnętrza zrekonstruowanego drewnianego młyna wodnego na rzece Lubieńce w Kłóbce. Odtworzenie i prezentacja pełnej mechaniki i aranżacja wnętrza młyna na okres lat 20-tych XX w. (Termin udostępnienia ekspozycji uzależniony jest od planowanego terminu zakończenia zadania inwestycyjnego pn. „Rekonstrukcja zabytkowego młyna wodnego w Kłóbce”). Miejsce: Kujawsko-Dobrzyński Park Etnograficzny w Kłóbce.

2025 r.

Rekonstrukcja cmentarza przykościelnego w obrębie sektora dobrzyńskiego, przy kościele z Brzeźna. Odtworzenie ogrodzenia, płotu drewnianego z murowanymi słupami bramy zgodnie z fotografiami archiwalnymi z Brzeźna. Rekonstrukcja mogił z wykorzystaniem zabytkowych krzyży kutych i obrzeży żeliwnych. Miejsce: Kujawsko-Dobrzyński Park Etnograficzny w Kłóbce.

2027 r. - 2028 r.

Translokacja, rekonstrukcja i aranżacja zagrody z ziemi dobrzyńskiej zgodnie z pierwotną koncepcją i programem. Rozbudowa ma na celu uzupełnienie ekspozycji skansenu w strefie ziemi dobrzyńskiej, w której obecnie znajduje się tylko jeden obiekt tego typu tj.: zagroda gospodarza zamożnego. Obiekty ze względu na stosowany na tym obszarze materiał budowlany będą w przeważającej mierze drewniane. Alternatywnie proponuje się do odtworzenia zagrodę chłopa małorolnego z XVIII/XIX w. (chata, chlew, stodoła) lub zagrodę chłopa bezrolnego z 2 poł. XIX w. (chata, chlew). Miejsce: Kujawsko-Dobrzyński Park Etnograficzny w Kłóbce (realizacja uzależniona od możliwości pozyskania środków).

Wystawy czasowe:

Planowana ilość ekspozycji czasowych możliwych do realizacji w okresie objętym Programem będzie wynosiła od 10 do 12 wystaw rocznie, w tym najważniejsze wystawy to:

2023 r.

- „*Paleta Kujaw*” – wystawa prezentująca widoki Kujaw i Włocławka w malarstwie, grafice i rysunku od prac najstarszych po współczesne – ze zbiorów własnych i z wypożyczeń. Miejsce: Zbiory Sztuki
- „*Résumé Biennale Fajansu Włocławskiego 1973-1991*” – wystawa z okazji 150 lat istnienia przemysłu ceramicznego we Włocławku prezentująca plony 10 edycji konkursu na malowany fajans włocławski wraz z plakatami, fotografiami i dokumentami archiwalnymi – ze zbiorów własnych. Miejsce: Muzeum Etnograficzne

2024 r.

- „*O mały włos! Historia fryzjerstwa i barberingu*” – wystawa tematyczna prezentująca sprzęty fryzjerskie, rodzaje fryzur i modelowania zarostu męskiego na przestrzeni wieków – ze zbiorów własnych i wypożyczeń. Miejsce: Zbiory Sztuki
- „*Kujawski wzornik Krystyny Zagrabskiej*” – wystawa monograficzna haftów i malarskich zastosowań tradycyjnych wzorów kujawskich w zdobnictwie – ze zbiorów własnych i wypożyczeń. Miejsce: Muzeum Etnograficzne

2025 r.

- „*Elżbieta Piwek-Białoborska (1922-1989). Formy i dekoracje fajansu*” – monograficzna prezentacja biografii, twórczości plastycznej i projektowej artystki ceramika, autorki kultowych form i dekoracji fajansu włocławskiego. Miejsce: Zbiory Sztuki
- „*Od samodziału do garnituru*” – wystawa prezentująca przemiany w strojach odświętnych i odzieży codziennej od poł. XIX w. do 2 poł. XX w. – ze zbiorów własnych i wypożyczeń. Miejsce: Muzeum Etnograficzne

2026 r.

- „Przemijanie” – wystawa prac malarskich, rysunkowych, grafik, fotografii, rzemiosła i innych artefaktów dokumentujących odchodzenie, przemijanie i śmierć w sztuce i kulturze – ze zbiorów własnych i wypożyczeń. Miejsce: Zbiory Sztuki
- „Pamiętki z obozów jenieckich w okresie okupacji 1939-1945” – wystawa pamiątek po oficerach, jeńcach oflagów. Fotografie, świadectwa, listy do rodzin. Zbiór grafik w postaci pocztówek świątecznych, znaczków poczty obozowej, dyplomów, kuponów loterii, zaproszeń na imprezy sportowe oraz bonów – ze zbiorów własnych. Miejsce: Zbiory Sztuki

2027 r.

- „Niejedno oblicze sztuki. Jerzy Teodorowicz (1900-1967)” – pierwsza monograficzna prezentacja biografii i bardzo zróżnicowanej twórczości plastycznej (malarstwa, grafiki i rysunku) artysty wrocławskiego – ze zbiorów własnych. Miejsce: Zbiory Sztuki
- „Frasobliwy” – wystawa przedstawiająca różne interpretacje wizerunku rozmyślającego Chrystusa w sztuce ludowej i nieprofesjonalnej – ze zbiorów własnych i z wypożyczeń. Miejsce: Muzeum Etnograficzne

2028 r.

- „Twórca i Stwórca. Pobożność artystyczna Innych” – wystawa z okazji 20. rocznicy śmierci Stanisława Zagajewskiego prezentująca jego dzieła w kontekście sztuki *Innych*. Motywem przewodnim jest wiara, religia i indywidualna pobożność twórców sztuki wewnętrznej potrzeby i jej reprezentacja w dziełach – ze zbiorów własnych i wypożyczeń. Miejsce: Zbiory Sztuki

5. Działalność wydawnicza:

- 1) „Rocznik muzealny”. Muzeum planuje utrzymanie cyklicznych (co dwa lata) publikacji wyników badań naukowych prowadzonych przez swoich pracowników w formie wydawnictwa książkowego (format B5, ilość str. ok. 250-300). W kolejnych latach będą wydawane drukiem kolejne tomy: — t. XIX/2023 r. — t. XX/2025 r. — t. XXI/2027 r.
- 2) Katalogi i opracowania zbiorów:
 - „Malowane misy i talerze. Biennale Fajansu Wrocławskiego 1973-1991”, format A4 ok. 60-80 str. 2023 r.
 - „Aleksander Laszenko (1883-1944). Malarz orientalista”, format B5, ok. 120 str., 2024 r.
 - „Medale, medaliony i plakiety polskie i z Polską związane wytworzone do 1939 r. w zbiorach MZKiD we Wrocławku. Katalog”, format B5, ok. 120 str., 2025 r.
 - „Elżbieta Piwek Białoborska (1922-1989). Formy i dekoracje”, format A5, ok. 36 str., 2026 r.
 - „Fajans wrocławski 1873–1939. Katalog zbiorów MZKiD”, format B5, ok. 100 str., 2027 r.
- 3) Publikacje popularno-naukowe:
 - „Strony rodzinne matki Chopina. Materiały do biografii Justyny z Krzyżanowskich Chopinowej”, format B5, ok. 146 str., 2023 r.
 - „Wspomnienia Edwarda Kwolka”, format B5, ok. 200 str., 2024 r.
- 4) Wydawnictwa do aktualnych wystaw czasowych – katalogi
 - „Świat wiejskiego dziecka”, format A5, ok. 20-30 str., 2023 r.
 - „Paleta Kujaw”, format A5, 4+36 str., 2023 r.
 - „Znaki pieniężne Odrodzonej Polski”, format DL, ok. 4+16 str., 2023 r.
 - „Krystyna Zagrabska. Hafciarstwo i zdobnictwo wewnątrz. Katalog wystawy”, 2024 r.

– „Katalogi wystaw pokonkursowych im. S. Zagajewskiego”, format A5, 24 str., 2023-2028
Ponadto foldery i druki ulotne do pozostałych wystaw czasowych i imprez kulturalnych.

6. Działalność edukacyjna oraz upowszechniająca kulturę.

W kolejnych latach planuje się dalsze rozszerzanie oferty edukacyjnej muzeum. Projekty edukacyjne i upowszechnieniowe będą dedykowane wszystkim grupom wiekowym odbiorców przy zachowaniu różnorodności i adekwatności metodycznej poszczególnych programów przy jednoczesnym zwiększaniu ich atrakcyjności.

- 1) Lekcje muzealne:
 - a) „Starożytność i pradzieje Kujaw” – 6 tematów (Muzeum Historii Włocławka);
 - b) „Historia Kujaw i ziemi dobrzyńskiej” – 6 tematów (Muzeum Historii Włocławka);
 - c) „Historia Włocławka” – 7 tematów (Muzeum Historii Włocławka);
 - d) „Etnografia Kujaw i ziemi dobrzyńskiej” – 19 tematów (Muzeum Etnograficzne);
 - e) „Sztuka Włocławka i Kujaw” – 7 tematów (Zbiory Sztuki).
- 2) Warsztaty teoretyczno-plastyczne dla grup przedszkolnych i młodszych klas szkolnych ukierunkowane na proste, tradycyjne rękodzieło ludowe i zdobnictwo. 7 tematów (Muzeum Etnograficzne we Włocławku, Skansen w Kłóbce).
- 3) Zajęcia plastyczne dla dzieci i młodzieży z zakresu podstaw twórczości malarskiej i graficznej. 4 tematy (Muzeum St. Noakowskiego w Nieszawie oraz Zbiory Sztuki we Włocławku).
- 4) „Warsztaty tradycji” – zajęcia teoretyczno-warsztatowe z zakresu obyczajowości wiejskiej. 5 tematów (Skansen w Kłóbce).
- 5) „W kręgu kultury wiejskiej” – zajęcia teoretyczno-warsztatowe z zakresu obyczajowości wiejskiej m.in. „O zachowaniu się przy stole, czyli savoir-vivre dla małych i dużych”.
- 6) Sezonowe plastyczne warsztaty – bożonarodzeniowe, wielkanocne, andrzejowe i zapustne. 8 tematów (Muzeum Etnograficzne we Włocławku, Skansen w Kłóbce).
- 7) „Międzypokoleniowy most tradycji” – stałe (2) i okazjonalne zajęcia i spotkania z twórcami ludowymi oraz rzemieślnikami starszego pokolenia.
- 8) Coroczny konkurs dla dzieci i młodzieży z cyklu „Włocławek w malarstwie i rysunku”. Projekt obejmuje jednodniowy plener malarski i wystawę pokonkursową.
- 9) Coroczny ogólnopolski Konkurs Rzeźbiarski dla Dzieci i Młodzieży im. Stanisława Zagajewskiego. Konkurs obejmuje jednodniowe zajęcia warsztatowe z rzeźby w glinie a dla uczestników z całej polski wykonanie i nadesłanie prac rzeźbiarskich. Działania podsumowuje wystawa pokonkursowa.
- 10) „Spotkania z Kustoszem” – program cykliczny dla rodzin, organizowane w soboty i niedzielne spotkania obejmują warsztaty teoretyczno-plastyczne towarzyszące wystawom czasowym bądź interaktywne spotkania edukacyjne wpisujące się w tradycyjny rok obrzędowy.
- 11) Program „Muzeum 60+” – wykłady, prelekcje i spotkania dla słuchaczy Uniwersytetu III Wieku, członków stowarzyszeń i grup seniorów organizowane w siedzibach odbiorców lub na wystawach stałych i czasowych w muzeum.
- 12) „Z życia dawnej wsi” – festyny folklorystyczne (3 rocznie), których głównym punktem są widowiska przedstawiające obyczajowość dawnej wsi oraz pokazy i warsztaty tradycyjnego rzemiosła i rękodzieła.
- 13) „Z kozą na zapusty” – projekt obejmuje warsztaty plastyczne dla dzieci i młodzieży poprzedzające tradycyjny korowód zapustny ulicami Włocławka.
- 14) „Spotkania z zabytkami” – doroczne imprezy edukacyjne ukierunkowane na bezpośredni kontakt z muzealiami organizowane podczas Nocy Muzeów i Europejskich Dni Dziedzictwa.
- 15) „Wieczory historyczne” – tematyczne spotkania ze świadkami historii organizowane szczególnie przy okazji ważnych rocznic historycznych.

- 16) „Muzyka w Muzeum” – cykliczne spotkania obejmujące występ z zakresu wybranego kierunku lub stylu sztuki i adekwatny do niego tematycznie koncert muzyki poważnej (Gmach główny muzeum).
- 17) „Wieczór pod lipą” – cykliczne spotkania obejmujące występ z zakresu kultury wiejskiej na Kujawach ze szczególnym uwzględnieniem historii Kłóbki oraz adekwatny historycznie koncert muzyki poważnej (taras dworu w Kłóbce).
- 18) Sesje naukowe o zasięgu regionalnym (np. corocznie w ramach Festiwalu Fajansu Włocławskiego).
- 19) Konferencje naukowe o zasięgu ogólnopolskim (np. w cyklu 5-letnim „Inne spojrzenie. Sztuka Art brut w Polsce”).
- 20) „Spotkania z tradycją” – warsztaty etnograficzne dla Gminnych Ośrodków Kultury i Kół Gospodyń Wiejskich.
- 21) „Przyrodniczo-historyczna ścieżka edukacyjna w parku dworskim w Kłóbce”.

Planowane poszerzenie oferty edukacyjnej i upowszechnieniowej:

- „Od ziarenka do bochenka” – prezentacja działania linii przemiałowej zboża w młynie wodnym w Kłóbce. Przedstawienie etapów produkcji mąki i warunków pracy młynarza.
- „Atelier młodego artysty” – wprowadzenie cyklu tematycznych zajęć plastycznych dla dzieci i młodzieży w przestrzeni Kujawskiej galerii sztuki polskiej XIX i pocz. XX w. Praktyczna nauka technik plastycznych oraz zastosowania różnych form i stylów w sztuce.
- „Spotkania z zabytkiem” – spotkania z najciekawszymi zabytkami. W 2023 r. w ramach cyklu „50 zabytków na 50 lat Muzeum Historii Włocławka”, w 2024 r. „35 zabytków na 35 lat Zbiorów Sztuki”, w 2026 r. „40 zabytków na 40 lat Muzeum Etnograficznego”.
- Wprowadzenie oferty edukacyjnej dla osób z niepełnosprawnościami.

7. Programy badawcze

Oprócz prowadzenia standardowych, wielokierunkowych badań nad historią i kulturą regionu prowadzonych na wszystkich płaszczyznach działalności muzeum w najbliższych latach planuje się:

- Archeologia – analiza materiału pochodzącego z badań w Kołacie, st. 2a, w Falborzu, st. 1, w Złotopolu, Stalmierzu i Lubinie w celu pozyskania środków zewnętrznych na opracowanie i publikację zbiorów archeologicznych z ww. badań. Badania archeologiczne o charakterze ratowniczym prowadzone w ramach nadzorów archeologicznych na podstawie złożonych i przyjętych do realizacji ofert przetargowych. Wykorzystanie specjalistycznych metod w ramach współpracy interdyscyplinarnej między Muzeum i instytucjami naukowymi.
- Etnografia – kontynuacja prac dokumentacyjnych i monitorowanie przemian obrzędów będących kontynuacją regionalnej tradycji ludowej. Garncarstwo/zduństwo/kaflarstwo ludowe – prace w oparciu o literaturę, materiały archiwalne i wywiady terenowe w celu określenia miejsc występowania warsztatów rzemieślniczych, obszaru działalności terenowej. Estetyzacja przestrzeni wiejskiej 2 połowy XX w. na przykładzie metalowych ogrodzeń oraz detali architektonicznych (wywiad dot. datowania i wykonawcy, dokumentacje fotograficzne, wymiarowanie). Schyłek kultury chłopskiej - przemiany kultury tradycyjnej w dwudziestolecie międzywojennym (na podstawie źródeł archiwalnych, ikonografii, wywiadów terenowych)
- Budownictwo ludowe – aktualizacja planu zagospodarowania Kujawsko-Dobrzyńskiego Parku Etnograficznego w Kłóbce w sektorze ziemi dobrzyńskiej. Opracowanie scenariuszy trzech zagród: chłopa bezrolnego z 2 poł XIX w.; chłopa małorolnego z pocz. XIX w. oraz gospodarstwa drobnoszlacheckiego II poł. XIX w.
- Historia – przeprowadzenie kwerend oraz opracowywanie materiałów do planowanej publikacji książkowej „Walki obronne pod Włocławkiem w sierpniu 1920 r.” – przygotowania oraz organizacja obrony rejonu Włocławka (na płaszczyźnie wojskowej i cywilnej); skład garnizonu;

siły przeciwnika; przebieg walk; straty obu stron. Kontynuacja opracowania archiwum dr Bogdana Ziółkowskiego. Spuścizna obejmuje łącznie 1201 pozycji inwentarzowych, na które składają się głównie dokumenty i fotografie dotyczące 474 osób związanych z Polskim Państwem Podziemnym z terenu Kujaw Wschodnich i ziemi dobrzyńskiej.

- Sztuka – kontynuacja badań nad sztuką Włocławka i regionu od czasów najdawniejszych po współczesne. Opracowanie monografii i dorobku artystów – Jerzy Teodorowicz, Henryk Sokołowski, Elżbieta Piwek-Białoborska i in. Kontynuacja badań nad historią, obyczajowością, materialnymi i duchowymi pamiątkami szlachty i ziemiaństwa Kujaw i ziemi dobrzyńskiej. Kontynuacja badań dotyczących art brut, w tym kwerendy w muzeach polskich, badania w oparciu o literaturę, spotkania z innymi badaczami tematu religijności w sztuce, zwłaszcza art. terapeutami, psychologami i teologami
- Numizmatyka i medalierstwo – badania nad nowożytnym skarbem monet z Kruszyna pod Włocławkiem (1413 numizmatów, głównie pochodzących z siedemnastego wieku). Opracowanie miedzianych chorągwi biskupa kujawsko-pomorskiego Macieja Łubieńskiego z 1638 r. Opracowanie zespołu medali i medalionów dedykowanych Mikołajowi Kopernikowi. Opracowanie i dostosowanie do wymogów wydawniczych medali nieujętych w publikacji pt. „Medale, medaliony i plakiety polskie i z Polską związane wytworzone do 1939 r.”
- Fajans – pozyskiwanie nowych źródeł archiwalnych do badań historii fajansu włocławskiego (w tym szczególnie dotyczące osób właścicieli fabryk). Tłumaczenia archiwaliów z j. rosyjskiego oraz z j. niemieckiego (okres II wojny) oraz opracowanie akt. Badania nad produkcją porcelany i porcelitu włocławskiego – pozyskanie i opracowanie archiwaliów związanych z produkcją ceramiki Spółdzielni „Sztuka kujawska” i Spółdzielni „Przyjaźń” we Włocławku.

8. Promocja

Poza rozwojem dotychczasowych form promocji w kolejnych latach planuje się:

- rozbudowa możliwości wirtualnego zwiedzania – uzupełnienie katalogu wirtualnych spacerów o archiwalne wystawy czasowe aktualizacja wirtualnych spacerów po wystawach stałych.
- promocja w internecie – „Webriting w kulturze”. Tworzenie i publikacja spotów, zapowiedzi, animacji promujących wydarzenia muzealne
- zwiększenie aktywności muzeum na portalach społecznościowych, stała współpraca z portalami kulturalnymi, regularne dostarczanie newsletterów dla mediów, organizacji, stowarzyszeń oraz odbiorców prywatnych.
- stworzenie bloga, na którym relacjonowana będzie działalność muzeum od zaplecza (aktualne prace, filmy i zdjęcia przedstawiające różnorodne działania) z możliwością komentowania oraz wymiany uwag.
- dostosowanie oferty do nowych trendów w turystyce: rozwój zorganizowanej turystyki edukacyjnej, rozwój turystyki industrialnej, weekendowej i aktywnej (w porozumieniu z przewodnikami PTTK, organizacjami oraz stowarzyszeniami społecznymi).

9. Działania inwestycyjne i remontowe

2023 r.

- realizacja zadania inwestycyjnego pn. „Rekonstrukcja zabytkowego młyna wodnego w Kłóbce”;
- zadanie remontowe pn. „Remont dachu gmachu głównego muzeum we Włocławku”;
- zadanie remontowe pn. „Prace remontowe w Kujawsko-Dobrzyńskim Parku Etnograficznym w Kłóbce”.

2024 r.

- rekonstrukcja cmentarza przykościelnego w KDPE w Kłóbce;

2024 – 2028 r.

- translokacja, rekonstrukcja i aranżacja zagrody z ziemi dobrzyńskiej w KDPE w Kłóbce
- dostosowanie obiektów MZKiD we Włocławku do wymogów P.poż.
- budowa zaplecza technicznego oraz do obsługi ruchu turystycznego w KDPE w Kłóbce

10. Zatrudnienie

- W związku z rozszerzaniem bazy a co się z tym wiąże oferty Kujawsko-Dobrzyńskiego Parku Etnograficznego w Kłóbce zostaną podjęte starania o zatrudnienie od 2024 r. trzech dodatkowych pracowników sezonowych obsługi skansenu.
- Cztery oddziały muzeum na terenie Włocławka udostępniane są co drugą sobotę. W celu ciągłego udostępniania muzeum zostaną podjęte starania o zatrudnienie dodatkowych dwóch pracowników obsługi.

11. Wskaźniki działalności statutowej

Wskaźnik	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Liczba udostępnionych wystaw stałych	19	20	21	21	22	22
Liczba wystaw czasowych (otwarcia)	13	12	12	12	12	12
Liczba projektów edukacyjnych	21	22	23	24	25	25
Liczba zajęć edukacyjnych (lekcje, warsztaty i pokazy w	600	650	700	750	800	800
Liczba programów kulturalnych (koncerty, imprezy, spotkania)	22	24	25	26	26	26
Liczba uczestników (zwiedzający, uczestnicy imprez i zajęć edukacyjnych)	40 000	42 000	43 000	44 000	45 000	45 000
Liczba wydawnictw (bez folderów i informatorów)	6	7	6	7	6	6

12. Założenia do finansowania muzeum

- Założenia nie uwzględniają wydatków związanych z planowaną rozbudową Kujawsko-Dobrzyńskiego Parku Etnograficznego w Kłóbce (w tym potrzeb określonych w ust. 10).
- Ponadto założenia do finansowania nie uwzględniają wzrostu kosztów utrzymania obiektów, usług ochrony budynków, odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych dla pracowników.
- Prognozowany wzrost przychodów własnych wynika z planowanego rozszerzenia oferty muzeum (m.in. w związku z udostępnieniem nowych obiektów w skansenie w Kłóbce).

Lp.	Źródła finansowania działalności	Łączne nakłady w latach 2023 - 2028	Wydatki w poszczególnych latach w zł					
			2023	2024	2025	2026	2027	2028
I.	Przychody ogółem: (bez wydatków majątkowych)	45 924 400	7 639 400	7 648 000	7 653 000	7 658 000	7 663 000	7 663 000
	Budżet Organizatora (dotacja na	43 068 000	7 178 000	7 178 000	7 178 000	7 178 000	7 178 000	7 178 000
	udział procentowy	93,8 %	93,96 %	93,85 %	93,79 %	93,73 %	93,67 %	93,67 %
	Przychody własne	2 856 400	461 400	470 000	475 000	480 000	485 000	485 000
	udział procentowy	6,22 %	6,04 %	6,15 %	6,21 %	6,27 %	6,33 %	6,33 %
II.	Dotacje na wskazane zadania remontowe, inwestycyjne i inne zlecone	2 255 516	2 255 516					
1.	Zadania remontowe i inne zlecone:	405 756	405 756					
	Budżet Organizatora	405 756	405 756					
	Udział procentowy	100%	100%					
2.	Zadanie inwestycyjne:	1 849 760	1 849 760					
	Budżet Organizatora	277 464	277 464					
	Udział procentowy	15%	15%					
	Środki Unii Europejskiej	1 572 296	1 572 296					
	Udział	85%	85%					
III.	RAZEM I + II zł	9 894 916	9 894 916					

